

Lesbrief leerlijn Vorm Vormen plakken

Beeldaspect

geometrische vormen

Doelstellingen

De leerling maakt kennis met geometrische vormen.

De leerling leert geometrische vormen in objecten herkennen.

De leerling maakt kennis met het woord abstract.

De leerling stelt een compositie samen uit geometrische vormen.

Benodigdheden

Afhankelijk van werken met de groep of individueel:

Met de groep:

- * Groepsinstructie Vormen plakken
- * Afbeeldingen Geometrische vorm 001,002,003 en geometrische vormen (evt. op digibord)

Individueel:

- * Werkblad Vormen plakken

Verder:

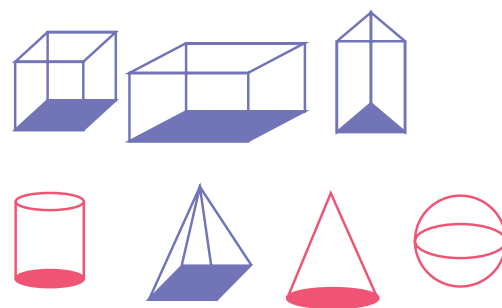
- * eenvoudige geometrische vormen (bijv. uit breukendoos)
- * vouwblaadjes
- * linialen
- * passers en/of ronde vormen (bijv. bierviltjes, potjes)
- * potloden
- * dikke viltstiften
- * tekenpapier (A4) (wit en/of gekleurd)
- * diverse papiersoorten (bijv. sitspapier en transparant papier)
- * scharen en lijm

Informatie

Een geometrische vorm is een vlakke vorm, die met een passer of liniaal getekend kan worden. Voorbeelden zijn driehoek, vierkant, rechthoek en cirkel. Uit combinaties van geometrische vormen kan een ruimtelijke vorm ontstaan. Geometrische vormen worden veel toegepast bij technisch tekenen. Ook worden geometrische vormen vaak als basis gebruikt om een mensfiguur op te bouwen, bijvoorbeeld met cirkels en cilinders.

In deze les onderzoekt de leerling het beeldaspect geometrische vorm. Overal zijn geometrische vormen te ontdekken, in een raam, een deur, een kopje, etc. Er wordt gekeken naar het gebruik van geometrische vormen op abstracte schilderijen. De leerling knipt een aantal geometrische vormen uit verschillende soorten gekleurd papier en maakt een (abstracte) compositie.

Als voorbeelden wordt gekeken naar werk van de Nederlandse kunstenaar Piet Mondriaan (1872 - 1944), de Russische kunstenaar Kasimir Malevitsj (1878-1935) en de Hongaarse kunstenaar László Moholy Nagy (1895-1946), die ieder op een eigen manier steeds abstractere schilderijen gingen maken. Vooraf kan op internet met de termen 'Bauhaus' en 'de Stijl' en de namen van bovenstaande kunstenaars naar informatie gezocht worden.

Gebruik

Als de les aan een groep wordt gegeven, kan gebruik worden gemaakt van de afbeeldingen geometrische vorm op het digibord:

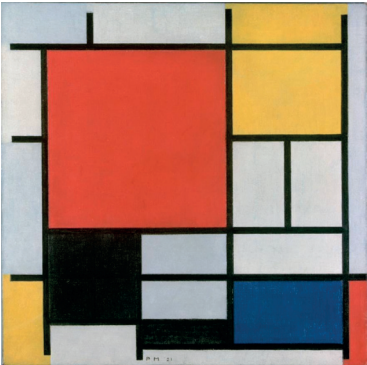
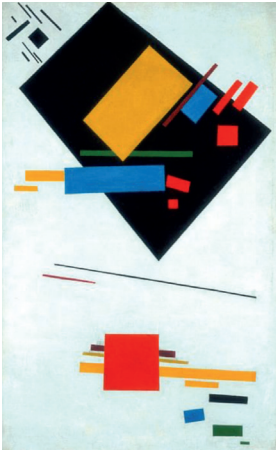
- * Geometrische vorm 001 (Malevitsj)
- * Geometrische vorm 002 (Moholy Nagy)
- * Geometrische vorm 003 (Mondriaan)

Als de les zelfstandig door de leerling of in een kleine groep gemaakt wordt, kan het werkblad Vormen Plakken gebruikt worden.

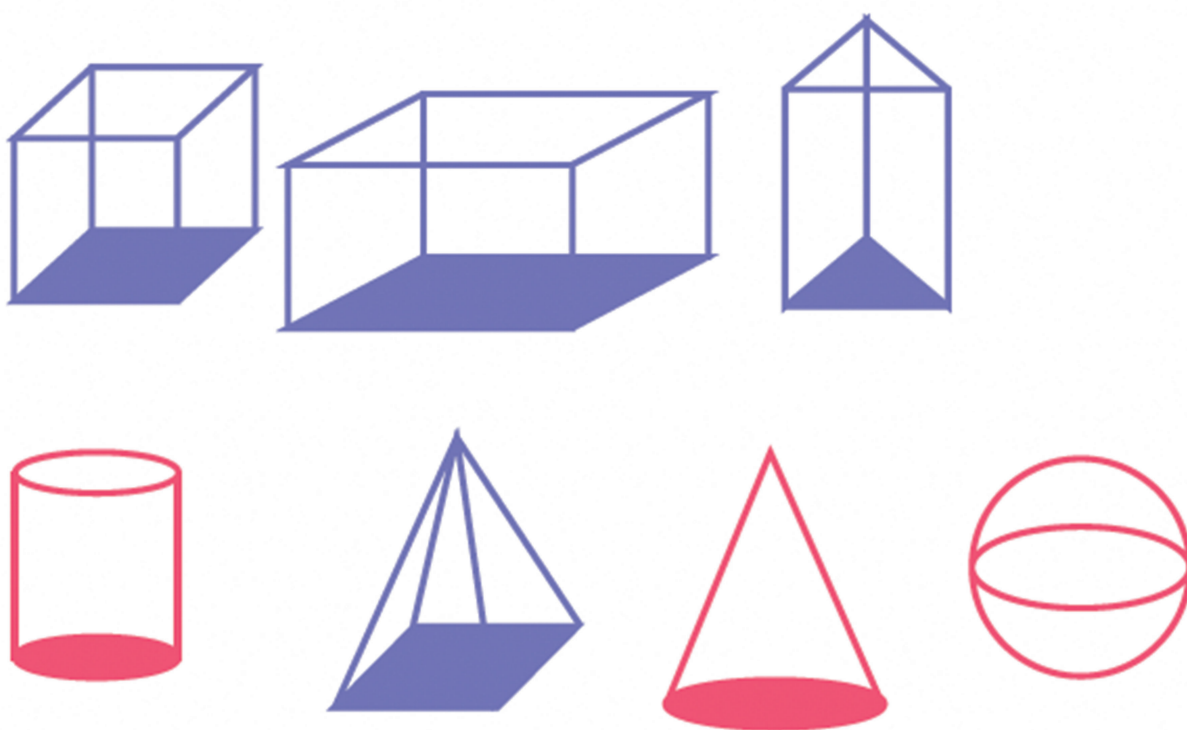
Groepsinstructie *Vormen plakken*

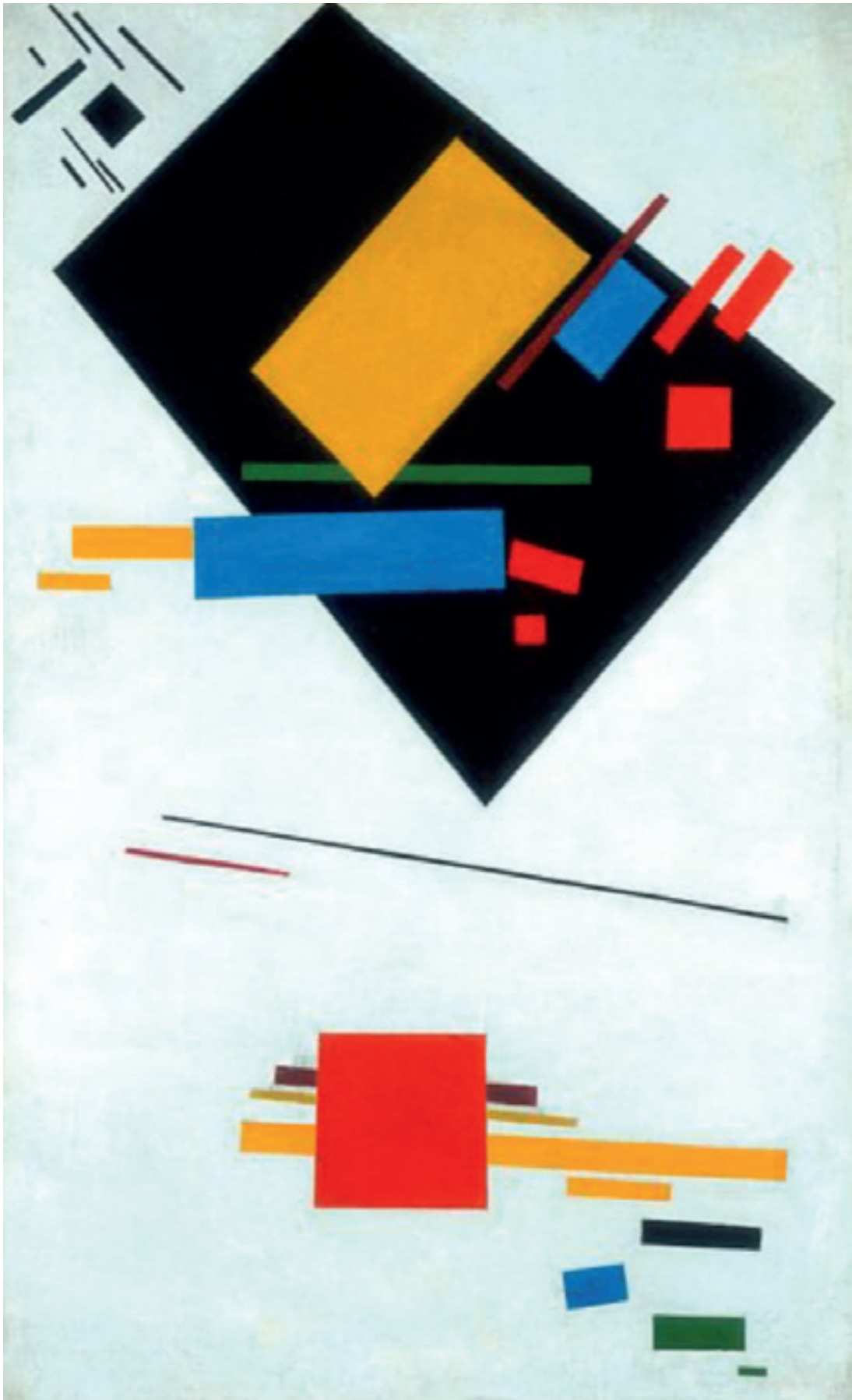
Hieronder staat een handleiding t.b.v. een groepsles.

De volgorde van de les komt overeen met het werkblad.

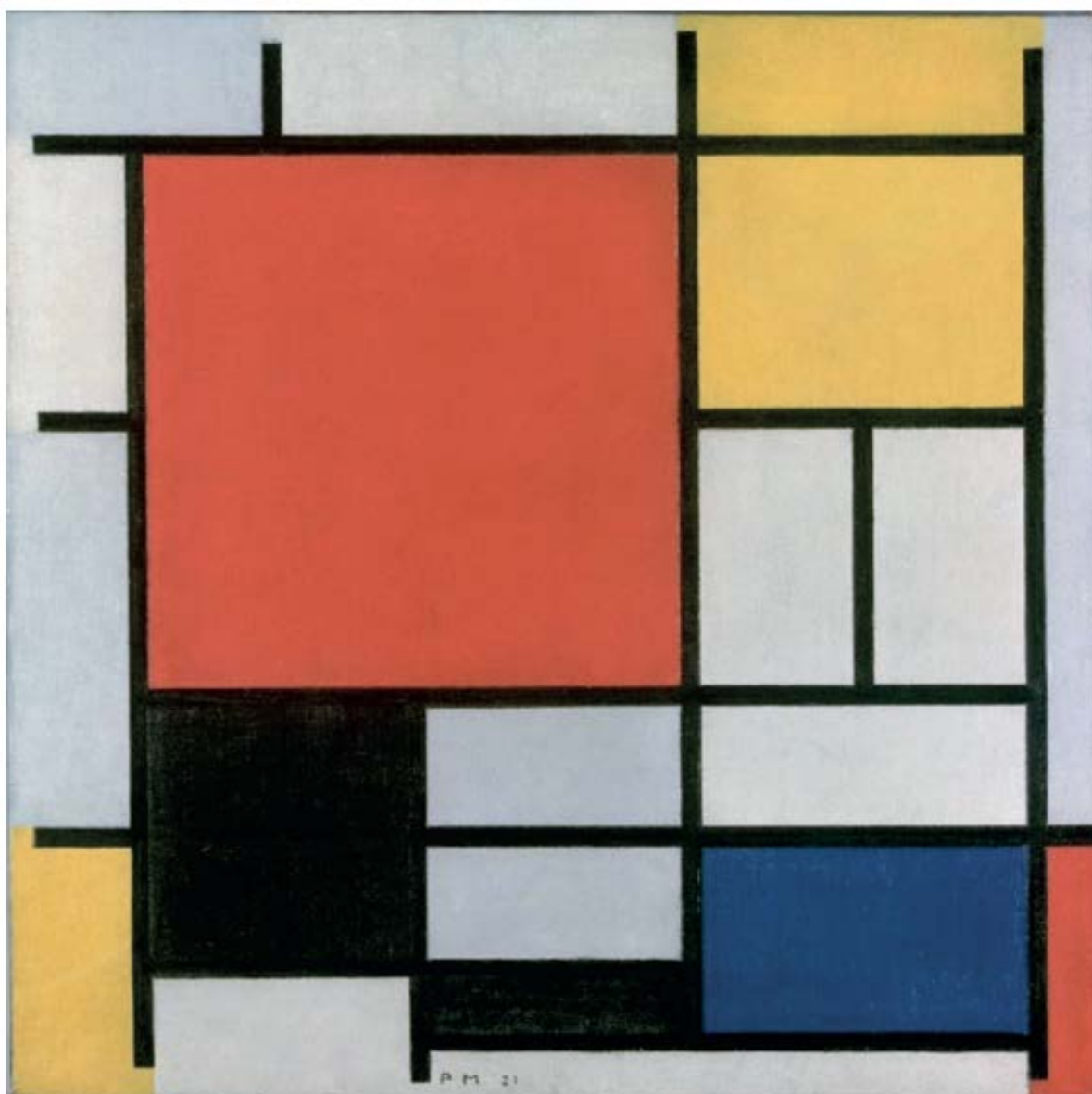
Lesfase	Beschrijving
Beginnen	Leg aan de leerlingen uit wat onder een geometrische vorm wordt verstaan, toon voorbeelden en laat voorbeelden aandragen door de leerlingen. Laat een vouwblaadje zien en vertel dat een vierkant een geometrische vorm is. Vouw het vouwblaadje zo, dat er een rechthoek en een driehoek ontstaan. Vraag de leerlingen om voorbeelden van geometrische vormen in het lokaal aan te wijzen.
Kijken	Vertel dat ruim honderd jaar geleden kunstenaars geometrische vormen gingen gebruiken in hun kunstwerken. Omdat niet duidelijk te zien is wat deze schilderijen voorstellen, worden deze abstract genoemd. Laat Geometrische vorm 001 (Malevitsj), Geometrische vorm 002 (Moholy Nagy) en Geometrische vorm 003 (Mondriaan) zien. afb. 001 afb. 002 afb. 003 Vertel iets over Malevitsj, Moholy Nagy en Mondriaan en bespreek de schilderijen. Stel vragen als: - Welke geometrische vormen kun je herkennen? - Waarom zit in het ene schilderij wel beweging en in het andere niet? - Waar doen de vormen je aan denken? - Welke primaire kleuren zijn er gebruikt? - Welke mengkleuren zijn er gebruikt? - Hoe vind je deze schilderijen? Vertel dat Malevitsj en Moholy Nagy vormen laten overlappen, terwijl Mondriaan dat niet doet. Wijs ook op illusie van transparantie bij Moholy Nagy.

Oefenen	Geef de leerlingen gekleurde vouwblaadjes en diverse andere papiersoorten, ook glimmend sitspapier en transparant papier. Laat ze zoveel mogelijk geometrische vormen (driehoeken, vijf- of zeshoeken, hele en halve cirkels, cilinders, ruiten, etc.) tekenen en uitknippen. Er kan gebruik worden gemaakt van een liniaal en een passer of vormen kunnen worden omgetrokken.
Maken	Inspireer de leerlingen om met de geometrische vormen een compositie te maken. Benadruk dat de vormen strakke lijnen hebben. Op een witte of gekleurde ondergrond (A4-formaat) maakt de leerling een compositie van de uitgeknipte geometrische vormen en deze worden vervolgens opgeplakt. Vormen mogen ook met stroken papier of dikke viltstift omkaderd worden.
Nadenken	Bespreek de composities. Stel vragen als: Welke voorbeelden van geometrische vormen kun je noemen? Heb je in de stijl van een van de voorbeelden gewerkt? Wat vind je van abstracte kunst? Hoe vind je je eigen compositie gelukt?

Met een liniaal of een passer kun je heel precies vormen tekenen. Je kent deze vormen wel uit je rekenboek. Denk maar eens aan een vierkant, cirkel, rechthoek of driehoek. Je ziet zulke vormen veel in gebouwen. Een dak lijkt vaak op een driehoek, een deur op een rechthoek. Een raam kan vierkant of rechthoekig zijn, of zelfs rond (zoals een patrijspoot op een schip). Ook binnen vind je veel van deze vormen.

Dit heb je nodig:

- * potlood
- * dikke viltstift
- * liniaal
- * passer en/of omtrekvormen
- * vouwblaadjes
- * sitspapier
- * doorzichtig papier
- * wit en/of gekleurd papier (A4)
- * schaar
- * lijm

Beginnen

Kijk om je heen.

1. Schrijf op welke vormen je herkent:

De vloer is een

De klok is een

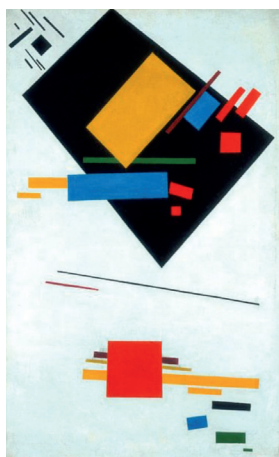
Mijn tafelblad is een

..... is een driehoek.

..... is een ruit.

Kijken

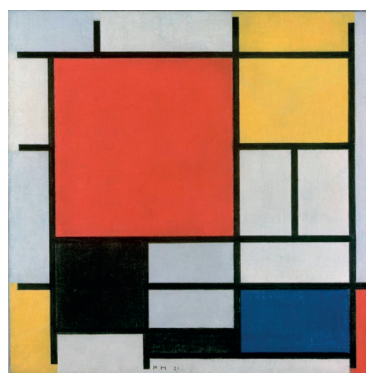
Ruim honderd jaar geleden begon een aantal kunstenaars op een nieuwe manier te werken. Ze gingen vierkanten, rechthoeken en andere vormen schilderen, geometrische vormen dus. Dat kun je zien op de schilderijen hier onder. Je ziet niet duidelijk wat deze schilderijen voorstellen. We noemen dat 'abstract'.

Kasimir Malevitsj,
afb 001.

László Moholy Nagy, afb 002.

Piet Mondriaan, afb 003.

2. De namen van de kunstenaars hierboven zijn erg moeilijk. Er is één Nederlander bij. Hoe denk je dat de Nederlandse kunstenaar heet?

.....

3. Welke vormen herken je op de drie schilderijen?

Ik zie

4. Welke kleuren zie je op de schilderijen?

Ik zie

Vind je dat de kunstenaars veel kleuren hebben gebruikt? **Ik vind het veel / weinig kleuren.**
Hebben de kunstenaars volgens jou kleuren gemengd? **ja / nee**

5. Het lijkt alsof dingen bewegen op schilderij 001. Hoe zou dat komen, denk je?

.....
.....

Vind je dat het lijkt of er dingen bewegen op schilderij 002? **ja / nee**

Op schilderij 003 staat alles stil. Hoe komt dat volgens jou?

.....
.....

6. Op schilderij 001 en 002 zie je dat vormen over elkaar heen zijn geschilderd. Dat heet overlappen. Op schilderij 003 gebeurt dat niet. Wat is nog meer anders op schilderij 003?

.....
.....

Oefenen

Neem verschillende soorten gekleurd papier. Teken zoveel mogelijk verschillende vormen: vierkanten, driehoeken, rechthoeken, cirkels, vijfhoeken. Je kunt er een liniaal of passer bij gebruiken. Je kunt ook vormen omtrekken: een potje, doosje, vormpje uit een breukendoos... bedenk maar. Knip de vormen uit.

7. Hoeveel verschillende vormen heb je?

Maken

Kies een vel wit of gekleurd papier om op te werken. Werk groot.

Leg je uitgeknipte vormen op je vel papier. Speel met de vormen, zoals op de voorbeeldschilderijen. Je kunt overlappen. Als je tevreden bent met hoe alles ligt, plak je de vormen netjes op. Als je wilt werken zoals Piet Mondriaan, dan kun je er randen omheen maken met stroken papier of dikke viltstift.

8. Wat vind je van je eigen compositie?

.....
.....

Nadenken

9. Welke vormen heb je gebruikt in je werkstuk?

Ik heb gebruikt.

10. Heb je op je eigen manier gewerkt of heb je een voorbeeld gebruikt? Welk?

Ik heb

Ik vond het **leuk / niet leuk / moeilijk / makkelijk** om een abstract werkstuk te maken.